

KUNNAN JA VESIHUOLTOLAITOKSEN VÄLISET RAJAPINNAT HULEVESIEN HALLINNASSA

Vesihuoltolaitosten hallinto- ja talousseminaari

Terhi Renko

13.4.2016

VESIHUOLTOLAITOKSEN JA KUNNAN HULEVESIVASTUURAJAPINNAT

- Pöyry Finland Oy toteutti 2016 Vesihuoltolaitoksen ja kunnan hulevesivastuurajapinnat -projektin, jonka rahoittivat
 - Vesihuoltolaitosten kehittämisrahasto
 - Porvoon kaupunki & Porvoon Vesi
 - Mikkelin kaupunki & Mikkelin vesiliikelaitos
 - Mukana työryhmässä Kuntaliitto
- Projektin tavoitteena on tunnistaa huleveden viemäroinnistä tehtävän sopimuksen (vesihuoltolaki 17 a §) aiheuttamia rajapintoja vesihuoltolaitoksen ja kunnan toiminnassa sekä selvittää syntyvien rajapintojen vaikutuksia vähentäviä toimenpiteitä.
- Rajapintoja syntyy, koska kunnan ja vesihuoltolaitoksen hulevesien hallintajärjestelmät muodostavat hulevesien hallinnan kokonaisuuden.

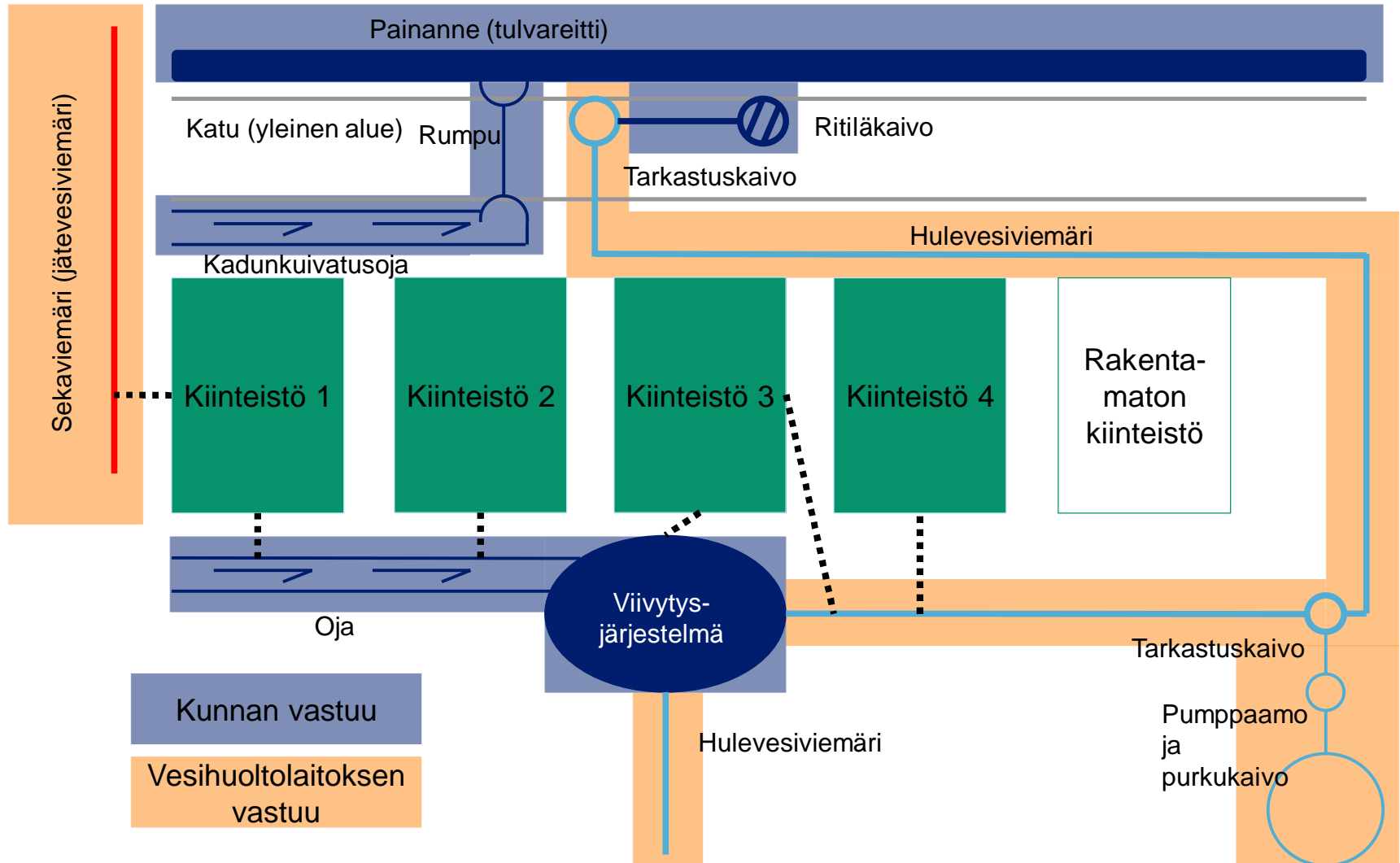
LAINSÄÄDÄNTÖ

- Kunnan hulevesien hallintaan sovelletaan aina maankäyttö- ja rakennuslakia
- Vesihuoltolaitoksen huleveden viemärointiin sovelletaan aina vesihuoltolakia
- ⇒ Hulevesiviemäriin sovellettava lainsäädäntö riippuu siitä, ovatko hulevesiviemärit kunnan vai vesihuoltolaitoksen vastuulla

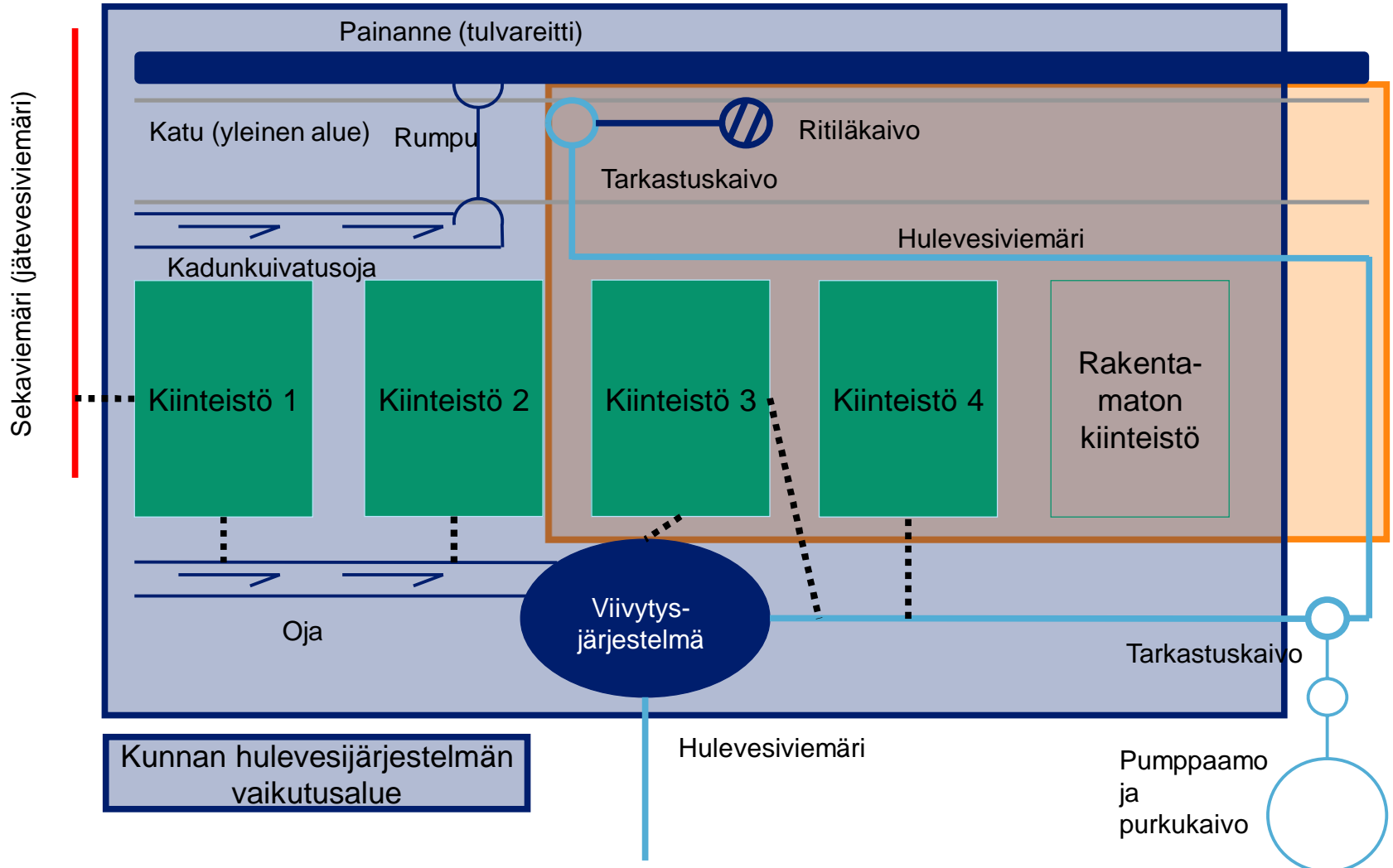
Muut hulevesien hallinnan alueet, rakenteet ja laitteet ovat osa kunnan hulevesijärjestelmää.

- Maankäyttö- ja rakennuslain sekä vesihuoltolain maksuihin, järjestelmään liittymiseen ja viranomaiskäytäntöihin liittyvät säännökset eroavat toisistaan. Siten hulevesien hallinnasta perittävät maksut ja kiinteistön liittämiseen liittyvät käytännöt riippuvat siitä, onko kiinteistö liittynyt kunnan vai vesihuoltolaitoksen järjestelmään.

HULEVEDEN VIEMÄRÖINNISTÄ TEHTÄVÄÄN SOPIMUKSEEN PERUSTUVA VASTUUKAJAKO

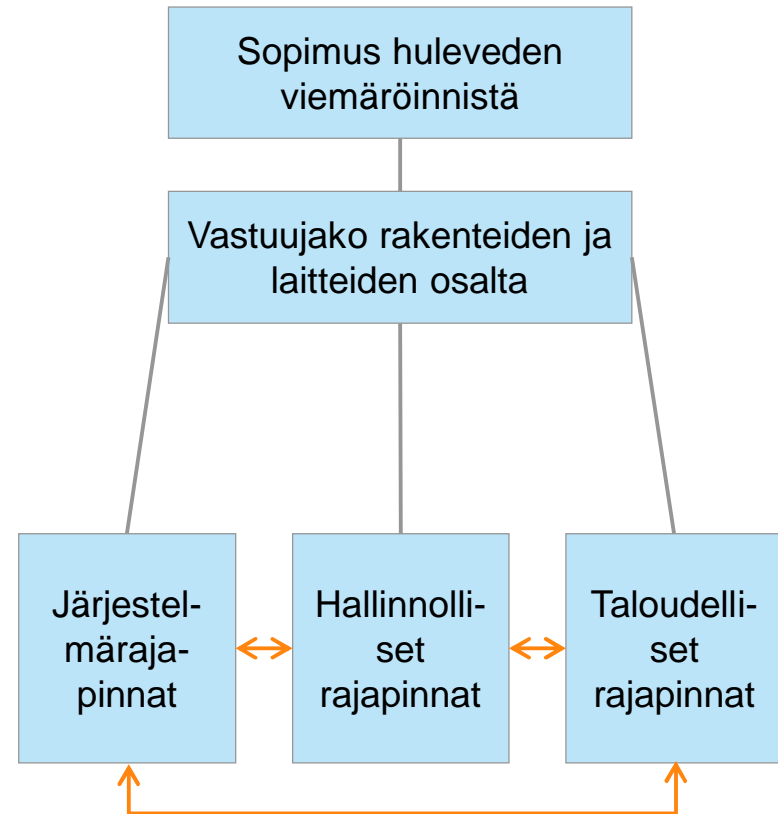

VESIHUOLTOLAITOKSEN HULEVEDEN VIEMÄRÖINTIALUE JA KUNNAN HULEVESIJÄRJESTELMÄN VAIKUTUSALUE

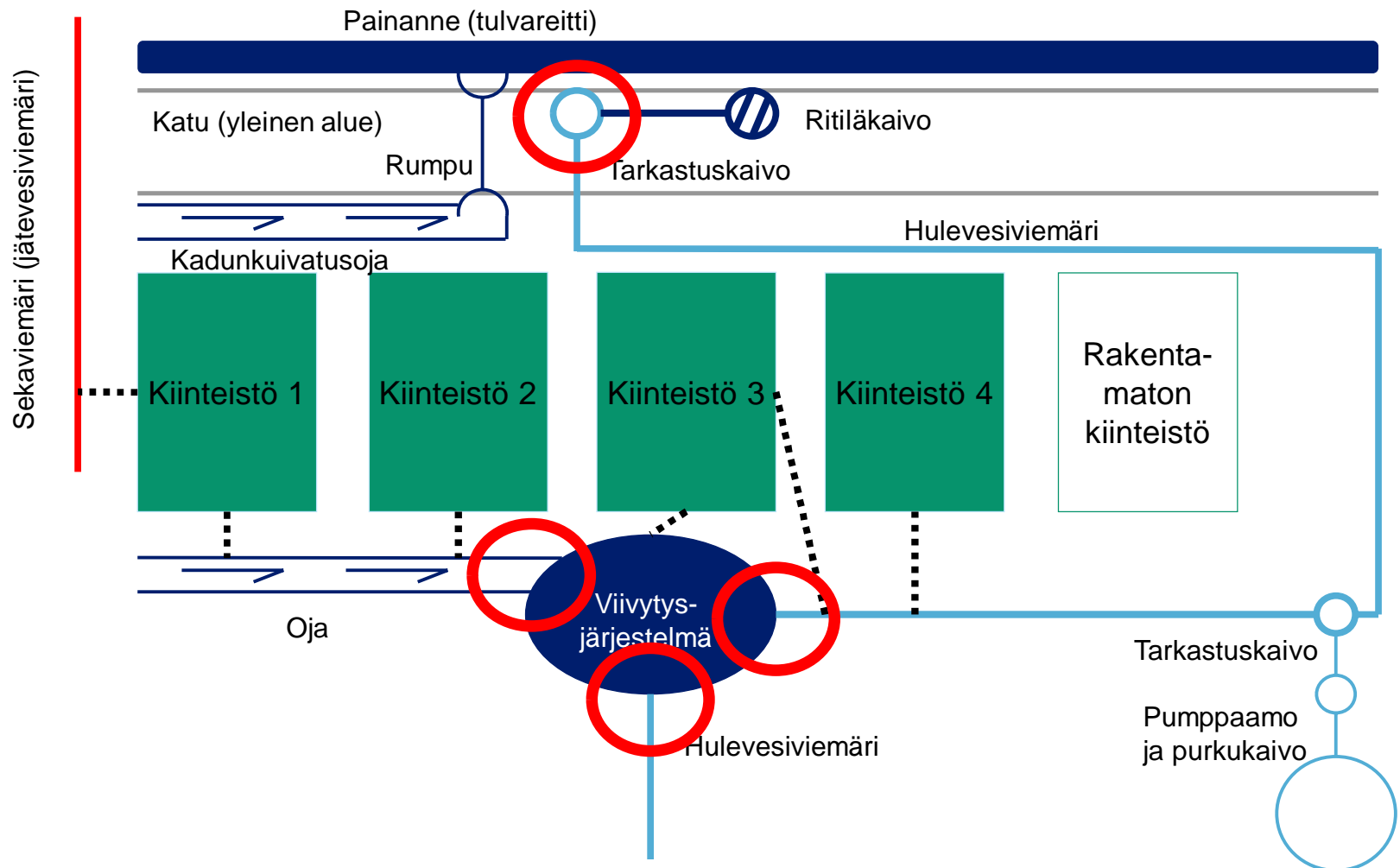

VASTUUKO RAKENTEIDEN JA LAITTEIDEN OSALTA SYNNYTTÄÄ RAJAPINNAT

- Vastuujaon synnyttämät rajapinnat voivat olla eri tyyppisiä:
 - Järjestelmärajapinnat – esimerkiksi hulevesijärjestelmien toimintaan, kapasiteettiin ja vastaaviin liittyvät rajapinnat
 - Hallinnolliset rajapinnat – esimerkiksi lainsäädännön soveltamiseen liittyvät rajapinnat
 - Taloudelliset rajapinnat – esimerkiksi järjestelmän rahoittamiseen liittyvät rajapinnat
- Rajapintojen vaikutuksia käytännön toimintaan ei ole aina mahdollista (eikä tarpeen) estää.
- Käytännön kannalta ongelmiaisten rajapintojen vaikutuksia tulee mahdollisuuksien mukaan pienentää vastuujakoon tai osapuolten käytäntöihin vaikuttamalla.

KUNNAN JA VESIHUOLTOLAITOKSEN HULEVESIJÄRJESTELMIEN MUODOSTAMA KOKONAISUUS

RAJAPINTOJEN TUNNISTAMINEN

- Rajapinnat tunnistamalla ja niiden vaikutuksia analysoimalla voidaan VHL 17 a §:n mukaisessa sopimuksessa päästä kaikkia osapuolia parhaiten palvelevaan ratkaisuun.
 - Kunta ja vesihuoltolaitos
 - Asiakkaat
- Olennaista tunnistaa erityyppisten rajapintojen vaikutukset käytännön toimintaan.
- Rajapintojen tunnistaminen sopimusvaiheessa voi vähentää sopimuksen aikaisia erimielisyyksiä sekä edistää varautumista häiriötilanteisiin.
- Projektissa on käsitelty esimerkiksi seuraavia aiheita:
 - Millainen vastuujako on kokonaisuuden kannalta paras (erityyppiset kunnat huomioon ottaen)?
 - Miten erilaiset vaihtoehdot vastuujaoissa vaikuttavat käytännön toimintaan ja asiakkaisiin?
 - Mitkä ovat ongelmallisimpia kohtia ja millaisten tapausten osalta vähintään tarvitaan tarkempaa pohdintaa ennen vastuujon vahvistamista?

ESIMERKKEJÄ RAJAPINNOISTA JA RATKAISUISTA (1/4)

Rajapinta	Järjestelmän rahoittamismahdollisuuksien huomioon ottaminen vastuussa
Tausta	Kunnan ja vesihuoltolaitoksen järjestelmien rahoitustavat ovat erilaiset ja käytävissä olevien maksujen määräytymisperusteet eroavat toisistaan.
Ratkaisu- vaihtoehtoja	• Kunnan hulevesimaksun käyttöönottamiseen mahdollisesti liittyvät epävarmuudet otetaan huomioon vastuujakoa määriteltäessä.• Kunnan hulevesimaksua peritään kiinteistön sijainnin perusteella ja vesihuoltolaitoksen maksuja liittymissopimuksen perusteella → kunnan hulevesimaksua voitaneen periä kaikilta tarkastelualueen kiinteistöiltä• Kunnan hulevesimaksu on vuosittainen maksu, vesihuoltolaitos voi periä erilaisia maksuja → vesihuoltolaitoksen liittymismaksuilla voidaan kattaa nopeasti osa investoinnista
Rajapinta	Kunnan ja vesihuoltolaitoksen maksujen muodostama kokonaisuus
Tausta	Samalta kiinteistöltä voidaan periä kunnan ja vesihuoltolaitoksen maksuja. Maksuissa tulisi ottaa huomioon aiheuttamisperiaate
Ratkaisu- vaihtoehtoja	• Vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostoon liittyneiltä kiinteistöiltä peritään lähtökohtaisesti pienempää kunnan hulevesimaksua kuin muilta kiinteistöiltä• Maksujen määräytymisessä käytetään yhtenäisten maksujen määräytymisperusteita → maksuissa voidaan ottaa huomioon kiinteistön hyödyntämät kunnan ja vesihuoltolaitoksen järjestelmät

ESIMERKKEJÄ RAJAPINNOISTA JA RATKAISUISTA (2/4)

Rajapinta		Järjestelmien muodostaman kokonaisuuden yhtenäisyyden varmistaminen
Tausta		Kunnan ja vesihuoltolaitoksen hulevesijärjestelmät muodostavat kokonaisuuden, joten ne on suunniteltava kokonaisuutena. Kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä.
Ratkaisu- vaihtoehtoja		• Hulevesien hallinnan kokonaisuuden suunnitteluvastuu yhdelle osapuolelle.• Laaditaan hulevesien hallinnan yleissuunnitelma tai hulevesien hallintasuunnitelma, jossa esitetään vähintään valuma-alueiden tarkkuudella kullakin alueella käytettävät hulevesien hallinnan järjestelmät• Yleissuunnitelmat ohjaavat tarkempaa suunnittelua
Rajapinta		Järjestelmän valinta uusilla alueilla
Tausta		Uudella alueella käytettävä järjestelmä valintaan viimeistään asemakaavoitusvaiheessa. Valinta pitäisi tehdä kokonaisuuden kannalta.
Ratkaisu- vaihtoehtoja		• Hulevesien hallinnan yleissuunnitelmat ja hulevesien hallintasuunnitelmat ohjaavat järjestelmien valintaa aluekohtaisesti• Järjestelmän valinnassa on otettava huomioon valittavan järjestelmän ylläpito ja sen vaatimat resurssit• Vain vesihuoltolaitoksella on mahdollisuus periä liittymismaksua uusilta liittyjiltä ja siten kattaa osa investoinneista tulo-rahoituksella

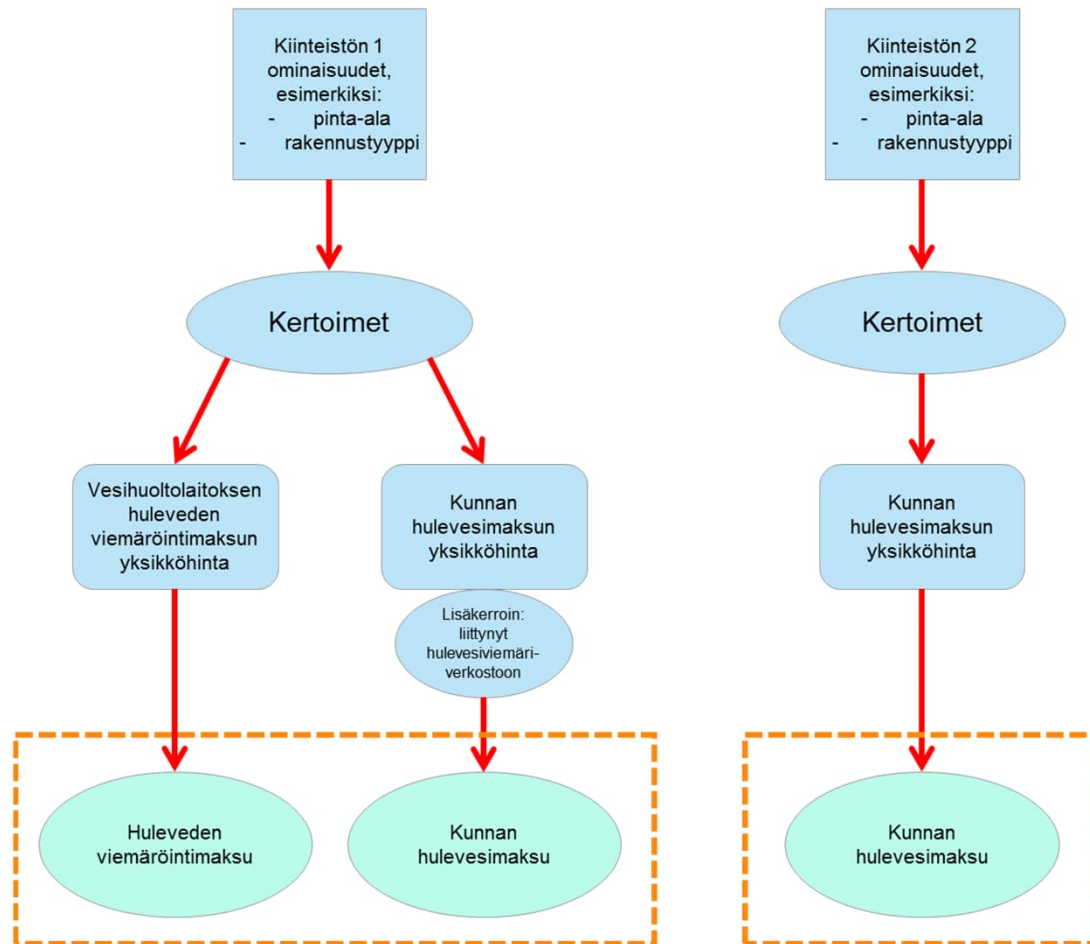
ESIMERKKEJÄ RAJAPINNOISTA JA RATKAISUISTA (3/4)

Rajapinta Vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkoston mitoitusperusteet	
Tausta	Sopimuksessa huleveden viemäroinnistä määritellään alue, jolla vesihuoltolaitos vastaa huleveden viemäroinnistä. Alue ei ota kantaa siihen, mikä osa hulevesivirtaamasta on vesihuoltolaitoksen vastuulla.
Ratkaisu- vaihtoehtoja	• Vesihuoltolaitokselle määritellään huleveden viemäroinnin mitoitusvirtaamat ja kunta vastaa mitoitusvirtaaman ylittävästä virtaamasta• Uusien alueiden mitoitusperiaatteista sovitaan esimerkiksi huleveden viemärointisopimuksen liitteessä• Rakennetut alueet käydään läpi kohteittain ja sovitaan hulevesivirtaama, josta vesihuoltolaitos vastaa
Rajapinta Tulvareitit	
Tausta	Kunta vastaa tulvareiteistä riippumatta niiden rakenteesta. Tulvareittien kautta johdetaan kunnan ja vesihuoltolaitoksen mitoitusvirtaamat ylittävät hulevesivirtaamat.
Ratkaisu- vaihtoehtoja	• Tulvareitit määritellään samalla kun tarkastellaan vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkoston mitoitusvirtaamista alueittain• Rakenteet, kuten rummut, joiden kautta varsinaiselle tulvarakenteelle johdetaan hulevettä, tunnistetaan ja niiden kapasiteetti varmistetaan• Hulevesien johtamiskapasiteetiltaan vajailla alueilla kunta ja vesihuoltolaitos voivat toteuttaa yhdessä molempien järjestelmien kapasiteettia kasvattavan rakenteen

ESIMERKKEJÄ RAJAPINNOISTA JA RATKAISUISTA (4/4)

Rajapinta	
Kiinteistöihin sovellettava lainsäädäntö ja liittämiskäytännöt	
Tausta	Liittämiskäytäntöihin vaikuttaa se, kumpaan järjestelmään kiinteistö on liittymässä.
Ratkaisu- vaihtoehtoja	• Liittämis- ja rajakohtien osoittamisessa käytetään yhteisiä periaatteita, vaikka rajakohtien osoittava taho on eri.• Hyvänä käytäntönä on tehdä yleiset periaatteet liittämis- ja johtamisvelvollisuudesta vapauttamisesta. Yleisissä periaatteissa otetaan huomioon lainsäädännön poikkeavat vaatimukset.• Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkoston ei välttämättä tarkoita kiinteistön ja vesihuoltolaitoksen johtojen yhdistämistä, vaan kiinteistö voi johtaa vesiä hulevesiviemäriverkoston myös yleisillä alueilla olevien ritiläkaivojen kautta.
Rajapinta	
Hulevesijärjestelmien käyttäminen	
Tausta	Järjestelmään liittymiseen ja käyttöön liittyvistä ehdoista sovitaan vesihuoltolaitoksen järjestelmän osalta liittymissopimuksessa ja yleisissä toimitusehdoissa sekä kunnan järjestelmän osalta rajakohtalausunnossa sekä hulevesimääräyksissä.
Ratkaisu- vaihtoehtoja	• Hulevesiviemäriverkoston liittymissopimuksessa ja yleisissä toimitusehdoissa sekä kunnan antamassa rajakohtalausunnossa ja hulevesimääräyksissä käytetään samoja periaatteita.

HULEVESIEN HALLINNASTA PERITTÄVIEN MAKSUJEN MUODOSTAMA KOKONAISUUS

MEILTÄ SAAT APUA MM. SEURAAVISSA:

- Vesihuolto
- Hulevesivastuut, hulevesimaksut
- Hulevesiohjelmat, valuma-
alueselvitykset, pienvesiselvitykset
- Yleis- ja asemakaavojen
hulevesiselvitykset,
hulevesisuunnitelmat
- Hulevesijärjestelmän mallinnukset,
kapasiteettitarkastelut,
tulvakartoitukset, riskienhallinta
- Hulevesijärjestelmien ja -
verkostojen yleis- ja
toteutussuunnittelu

Terhi Renko

TkT, Asiantuntija, projektipäällikkö DI, Asiantuntija

terhi.renko@poyry.com

p. 010 332 1350

Henna Luukkonen

DI, Asiantuntija

henna.luukkonen@poyry.com

p. 010 332 8121

Leena Sankiaho

DI, Asiantuntija

leena.sankiaho@poyry.com

p. 010 332 6229

Jouni Korkiamäki

Projektipäällikkö

jouni.korkiamaki@poyry.com

p. 010 332 1153

Consulting. Engineering. Projects. Operations.

www.poyry.com